

Kultur / **Bøger**

En meditation over fraværet



ANMELDSE / 09.06.15

Antropocæn kreatur er titlen på en ny bog fra forfatter og forlagsstifter Andreas Vermehren Holm, men det antropocæne er også begrebet på en ny tidsalder: hvor mennesket hersker over naturen. Det er i høj grad konsekvenserne heraf, der kredses om i dette lille værk.

Victor Boy Lindholm

Andreas Vermehren Holm har travlt. Han må have travlt. Han er manden bag forlaget *Virkelig*, der de seneste år især har gjort sig bemærket med serien *Bestarium*, hvor oversete værker af kendte og ukendte forfattere udkommer i afsindigt lækre råhvide hæfter. Samme format har denne bog, men denne gang har Holm ikke ageret redaktør men forfatter. Tekstsamlingen *Antropocæn kreatur*, der er udkommet hos det norske forlag *House of Foundation* er en tornado af nedslag i menneskelig skam. Den arbejder sig igennem seks kapitler, hvor teksten genereres via forvrængede citater fra den vestlige litterære kanon, sideløbende har den et visuelt spor, hvor billeder af slagtesvin og truede dyrearter toner frem på krøllet fotopapir. Dyr fanget i menneskets blik, i menneskets forståelseshorizont. Fotoet og slagteriet. Således er titlen altså lagt fast, det antropocæne, det vil sige en tid, hvor mennesket hersker som den vigtigste geologiske faktor, og hvor alle andre arter bliver kategoriseret som ressourcer eller ubetydelige. Rene kreaturer.

Teksterne har et klart opgør med verden. Det er et tæt knyttet slag mod menneskets instrumentale logik, hvor sproget er suverænt, og hvor mennesket hersker via dets sprog. Holm fremmaner et voldeligt sprog, der udstiller, at sprog ikke nødvendigvis er menneskets største force. Det lyder derfor i suiten *Meditationer*: »det er blevet sagt og skrevet og tænkt om dyr at dyret ikke har noget sprog for det har ikke nogen ord«. Det er tydeligt at se, hvilken tradition Andreas Vermehren Holm forsøger at modarbejde her: det er hele arven fra den *Videnskabelige Revolution* startende med Descartes »Cogito ergo sum«, hvor mennesket faste holdepunkt er i tanken, i sproget og i rationaliteten, og dermed er overlegen for alle andre arter, fordi netop mennesket besidder sproget. Man kan argumentere for, at denne tradition har været fatal for den måde, mennesket opfatter dyret på. Noget den franske dekonstruktivist Jaques Derrida beskæftigede sig indgående med i sit posthume værk *The Animal that Therefore I Am*, der netop kritiserede denne idé for at forsimple vores forestillingsverden. Han agiterede for begrebet *limitrophy* via en dekonstruktivistisk undersøgelse af det franske ord for dyr. Denne grænseundersøgelse skulle mangfoldiggøre menneskets opfattelse af andre arter, og værdsætte dem for de evner som de besad. Lidt firkantet sagt for at redde mennesket fra dets eget værk. I Descartes tankegang træder der meget hurtigt en arrogant overartslig tankegang ind, der har ledt til, hvad vi i dag ser som industrielt landbrug, rovdrift på skovene, store minekratere og forurenede søer. Altså alt det, der ødelægger os. Det er fra dette smertepunkt Holm skriver. Det er dette sårede jeg, der allerede lever i en fattigere verden, ikke nødvendigvis økonomisk, nej fattigere, fordi mennesket er blevet dræberen. Klodens største problem. Det er denne skam, der forsøges bearbejdet.

Det er en følelse, der skrives uden sentimentalitet, men med en gennemborende selvindsig. Det er en skrift med huller, en slags punktroman for fremtiden, fyldt med en sorg så stor, at der grædes og hulkes,

nærmest bedes om en vækkelse, en bevidsthed om den fremtid, der står her lige nu: »fraværet er enormt og det vokser et spændingsfelt en ufattelig død et fravær fastholder livet tomrummet energisk et ophold en pludselig ånding en dyb søvn en dvale hele livet menneskelivet et ophold i fraværet / et glimt bare en spænding energisk er det vanvid at bede fuglene om tilgivelse« I og med skriften især genereres henover den vestlige kanon fra Biblen til Darwin henover Knut Hamsun og Paul Valéry, skabes der en idé om, at Holms tekster har eksisteret hele tiden. Muligheden for indsigt og handling er potentielt konstant, men han må vække dette til live via sit jeg, som taler med tusind stemmer igennem historien. Med en skærende smerte, som nok ikke tror på andet håb end det at skrive sin harme »jeg har en smerte i soldaten i kødkvæget i millioner af liv verden over næbbene bliver klippet midt over at bevidstheden at øjnene forbliver åbne i øjeblikket at det sker på den måde« jeg'et bevæger sig uden tegnsætning fra soldaten i krig til dyret i burene. Derfor sidestilles den heroiske skikkelse i soldaten, der ofrer sit liv med dyret, der ligeledes må lade livet for menneskets overlevelse. Det er en konstant snakken, der ikke tror på menneskets død som noget enestående, men på menneskets dødbringende overmagt som noget fatalt unikt.

Visse læsere vil måske synes, at teksterne kammer over. At de insisterer for hårdt på sit opgør. Der er ikke mange revner, ingen tilgivelse, men det er netop denne kompromisløshed, jeg tiltrækkes af. Det er en tvangstatovering, der siger *velkommen til en ny slags tid* hvor »den ensomhed som nu råder i den tid vi lever endnu har den ikke gjort sig gældende til sit yderste« Mennesket vil ikke blive forladt, det bliver blot alene i kraft af dets tro på sin egen suverænitæt.

FAKTA

Andreas Vermehren

Holm, bosat i
København. Forfatter,
oversætter og redaktør
på Forlaget Virkelig,
Bestiarium og *Ny Jord*
– tidsskrift for
naturkritik.

Antropocæn kreatur

Andreas Vermehren

Holm

Forlag: House of

Foundation

139,95kr, 40 sider.